

ČESKÉ PRÁVO

ČASOPIS SPOLKU NOTÁŘŮ ČESKOSLOVENSKÝCH.

ŘÍDÍ PROF. Dr. EM. SVOBODA S KRUHEM REDAKČNÍM.

VYCHÁZÍ KAŽDÝ MĚSÍC MIMO ČERVENEC A SRPEN. — REDAKCE A ADMINISTRACE V PRAZE-II. VÁCL. NÁM. 28. — PŘEDPLATNÉ ROČNĚ 20 K I S POŠTOVNÍ ZÁSILKOU. — JEDNOTLIVÉ ČÍSLO 2 K.

ROČNÍK II.

V PRAZE, V ZÁŘÍ 1920.

ČÍSLO 5.

Notář Dr. Ant. Mokrý:

K § 551 o. z. (§ 54 nov. III.).

§ 551 o. z. (§ 54 nov. III.) předpisuje pro smlouvu učiněnou se zůstavitelem a presumtivním jeho dědicem, kterou se posléze uvedený zřídá svého práva dědického, formu spisu notářského neb soudního protokolu.

Uvažuje o tomto ustanovení III. novely, dospívá profesor Dr. Jan Krčmář v pojednání svém, uveřejněném v »Právniku« na rok 1918, str. 49 a 50, k tomu náhledu, že notářský spis o této renunciační smlouvě zřízený, musí sepsán býti způsobem solenním s přivzetím dvou svědků úkonu, stejně jako notářský spis, sepsaný o smlouvě dědické neb jiném posledním pořízení.

Tento svůj náhled odůvodňuje profesor Krčmář v podstatě tím, že rovněž tak jako odvolání posledního pořízení jest záporným testamentem, jest i smlouva renunciační zápornou smlouvou dědickou; a je-li nesporno, že odvolání posledního pořízení vyžaduje formy solenní, nemůže pochybnosti býti o tom, že stejná forma jest nutná i pro smlouvy renunciační.

Při tom poukazuje prof. Krčmář ku zprávě justiční komise bývalé panské sněmovny, jež, uvažujíc o formách vhodných pro smlouvy renunciační, praví: »... Schon die Parallele mit dem Erbvertrag führt zu der Form des Notariatsaktes.«

Přes tyto důmyslné vývody nemohu sdíleti náhled profesora Krčmáře.

Dle mínění mého jest ratio legis § 551 o. z. (§ 54 III. nov.) táž, jako ratio legis zák. ze dne 25. července 1871 č. 76 ř. z., zejména § 1 lit. d) ve spojení s § 956 o. z., neboť zřeknutí se práva, byť i způsobem záplatným, může míti význam tak dalekosáhlý jako darování, neboť nesnadno jest renunciantovi zjednatí si vědomost o přítomném jmění zůstavitelově, tím méně o jeho jmění budoucím.

Ani poukaz na zprávu justiční komise není s to, aby mne zviklal v mém přesvědčení.

Kdyby k odůvodnění požadavku formy solenní stačila pouhá paralela, nebylo by možno vysvětliti si, proč stejná solenní forma nevyžaduje se pro jiné v obor práva dědického spadající smlouvy, zejména pro smlouvy

o vzdání se práva na díl povinný, pro smlouvy, kterou smlouva renunciační se ruší, pro smlouvy o koupi dědictví a zejména pro smlouvy o neodvolatelném darování na případ smrti.*)

Paralela mezi smlouvami zde vytknutými a smlouvou renunciační dala by se zajisté také s velkým zdarem konstruovati.

S náhledem profesora Krčmáře nemohu ostatně souhlasiti hlavně proto, že nenalézá opory v řádu notářském.

Kdyby byl zákonodárce téhož mínění jako profesor Krčmář, byl by musel dle zásady »*exceptiones sunt stricte interpretandae*«, solenní formu spisu notářského výslovně předsati, neboť »*si lex non distinguit, nec nostrum est distinguere*«.

Při úřadování svém musí notář míti v řádu notářském event. v zákoně občanském pevnou a bezpečnou rukojet.

Notáři nestačí, doporučuje-li mu profesor Krčmář v dalším průběhu svého pojednání, aby z opatrnosti řídil se při zdělávání smlouvy renunciační předpisem § 56 lit. a) notářského řádu.

Neboť, nehledě k tomu, že poměrně jen málo praktických právníků (nejenom notářů, nýbrž i advokátů) teprve z pojednání profesora Krčmáře seznalo, že tato kontroverza vůbec jest možná, dlužno uvážiti, že není vždy v moci notáře, aby k úkonu svému přibral dva způsobilé svědky a strana přes to na sepsání spisu naléhá.

V takovém případě octl by se notář, požádaný o sepsání smlouvy renunciační, za nynějšího znění § 56 lit. a) not. řádu před dilemmatem velmi povážlivým: buď odepřít sepsání spisu, přivoditi tím škodu strany, míti morální za to zodpovědnost a vysaditi se nebezpečí, že zapleten bude do sporu o náhradu škody, při kterém otázka výše uvedená teprve řešiti se bude; buď spis sepsati a vysaditi se nebezpečí, že platnost jeho popírána bude a následkům z toho pochodicím.

Hraditi se dle obdoby § 53. notářského řádu jest vyloučeno, neboť by bylo absurdní, žádati od notáře,

*) viz Šediva str. 173.

aby spis svůj stigmatizoval již předem jako odporovatelný.

Úřad notáře jest krajně zodpovědný, což neobyčejně krásně a případně vyjádřil slovatně náš učitel profesor Ott v řeči,*^{*)} kterou měl k posluchačům svým při odchodu svém z fakulty právnické:

»A vy, drazí přátelé, kteří snad uchýlíte se k povolání notářskému, které velmi význačný úkol plní ve státě, buďte při zřizování listin vždy co nejdůležitější, majíce na paměti, že nedá se hýbat tím, co ve formě listiny veřejné o soukromoprávním poměru bylo sepsáno, že zvláště při pokleslých v posledních pořízeních po smrti zůstavitelově všeliká náprava jest vyloučena.«

Končím a resumuji:

Buď jak buď, jisto však jest, že v zájmu notářství jest jen želeť toho, že pochybnosti výše uvedené vůbec mohly vzniknouti, a proto bych si přál, aby tento článek můj vyvolal co nejdříve plennější rozhodnutí nejvyššího soudu v této sporné otázce a aby nezůstal nepovšimnut při zamýšlené reformě zákona občanského a notářského řádu.

Na Král. Vinohradech, dne 27. června 1920.

Dr. Gustav Švamberg:

Sjednocení obchodního práva československého a nejdůležitější rozdíly platného obchodního práva slovenského od práva českého.

(Pokračování.)**)

13. Obchodní závod hlavní a vedlejší a ručení nového nabyvatele za dosavadní obchodní dluhy při převzetí závodu. (§ 186.—188. třetí dílčí novely k našemu občanskému zákonu: zákonnému článku LVII. z r. 1908).

Oba naše obchodní zákony mají sice na různých místech jak všeobecná ustanovení o obchodním závodu vůbec, tak zvláštní ustanovení o závodu hlavním a odštěpném, nikde však nestanoví jejich pojmu, přenechávajíce starost tuto vědě a právní praxi, jež obě pak ve svých názorech často kolísají, nemajíce pevné opory v zákoně; tak na př. kolísají v otázce, kdy možno mluvit o převodu závodu jako podmínce převodu firmy (čl. 22. našeho a § 15. slov. obch. zák.). První starosti společného obchodního zákona musí tedy býti, aby

* Právník na rok 1916, str. 540. Řeč tato zasluhuje, aby vyvěšena byla v místnostech Karolina všem adeptům práva stále přístupných tak, aby trvale vryla se v jejich paměť a srdce.

** Nemilým nedopatřením se stalo, že nebyla v předchozím (4.) čísle uskutečněna autorem předepsaná korektura tohoto článku. Následkem toho vplouly se do něho kromě podružnějších tiskových chyb, zejména tyto smysl rušící hrubší chyby, za jejichž laskavé opravení se čtenář žádá:

Na str. 40., v sloupci 1. budiž celý první odstavec škrtnut.

Na str. 40., v sloupci 2. budiž v třetím pododstavci odstavec označeného číslem 10., na řádce páté vsunuta mezi slova »obchodního« a »zákona« tato slova: »rejstříku, a pokud se tedy i na ně mají vztahovati předpisy obchodního«.

Na str. 41., v sloupci 1., v řádce 5. nahrazeno budiž slovo »nepřekládá« slovem »nepředkládá«, v řádce 27. nahrazena budiž slova »pro návrh« slovy »na návrhu«, v řádce 38. budiž za slovem »zák.« škrtnuta čárka, následkem čehož slovo »kdežto« budiž psáno velkým písmenem, v řádce 51. budiž nahrazeno slovo »tu« slovem »pro« a v řádce 3. zdola budiž nahrazeno slovo »bylo« slovem »byla«.

ustálil tyto základní právní pojmy, zejména pojem odštěpného závodu.

Zásada, že pro opovědi a zápisy do rejstříku u soudu odštěpného závodu platí tatáž pravidla jako pro opovědi a zápisy do rejstříku u soudu hlavního závodu, není v obou právech důsledně provedena. Slovenské právo má v tom směru více odchylek než naše právo, jak patrné z toho, že se podle § 13., odst. 2. min. nař. z 1. prosince 1875 č. 26.922 vyplňují v oblasti slovenského rejstříkového práva u soudu odštěpného závodu pouze první čtyry rubriky rejstříkových formulářů, což má za následek, že rejstříky odštěpných závodů v oblasti slovenského práva poskytují mnohem neúplnější obraz celkových právních poměrů než tytéž rejstříky naše.

Ručení přejímatele obchodního závodu za dosavadní obchodní dluhy našim obchodním zákonem upraveno není. Platí tudíž u nás v tom směru právo obyčejové, pokud pak ho není, předpisy občanského práva, t. j. předpisy §§ 186.—188. třetí dílčí novely k občanskému zákonu.

V slovenské právní oblasti bylo ručení přejímatele obchodního zákona za dosavadní obchodní dluhy původně upraveno § 20. obch. zák., později však bylo změněno zvláštním zákonným článkem LVII. z r. 1908.

Zásadní rozdíl mezi našim a slovenským právem v tomto směru záleží tedy v tom, že u nás platí právo obyčejové a jen podřídně zákonné předpisy občanského práva, kdežto v slovenské právní oblasti jest platnost zvykového práva v tomto směru vyloučena a otázka ta upravena přesnými zákonnými předpisy obchodního práva.

Rozdíly pak mezi naší pouze podřídnou zákonnou úpravou a slovenskou bezprostřední zákonnou úpravou této otázky jsou tyto:

Podle našeho občanského práva ručí přejímatel — bez újmy dalšího ručení zcizitelova — věřitelům přímo za dluhy, náležející k podniku, o nichž při odevzdání věděl nebo věděti musel. Jakmile však zaplatí na takových dlužích tolik, kolik činí hodnota převzatého podniku, zaniká jeho ručení. Jinaké věřitelům škodící úmluvy mezi zcizitelem a nabyvatelem uzavřené, jsou vzhledem k věřitelům bezúčinné (§ 186. třetí dílčí nov.). Je-li přejímatelem blízký příbuzný zcizitelů (za takového se podle § 32. konk. řádu považuje jeho manžel, manželka a jejich obou

Na str. 41., sloupec 2., v řádce 17. budiž nahrazeno slovo »vše« slovem »však« a v řádce 21. slovo »doly« slovem »osoby«. Tamtéž v řádce 33. budiž škrtnuto na konci řádky slovo »býti«, v řádce 46. nahrazeno slovo »určení« slovem »ručení« a v řádce 10. zdola vsunuto mezi slova »některé« a »odchyly« slovo »drobnější«.

Na str. 42., sloupec 1. budiž v řádce 32. opraveno slovo »Zégbiztoš« na »Cégbiztos«, v řádce 42. slovo »sedviemi« na »sedřemi«, v řádce 43. slovo »ministerstvem« na »ministerstvu«, v řádce 46. slovo »soud« na »soudu«, v řádce 49. slovo »stížnosti« slovem »stížnost« a v řádce 2. zdola slovo »uveřejněném« na slovo »uveřejněním«.

Na str. 42., v sloupci 2. budiž v řádce 16. za slovem »zřízení« vsunuto »zvláštního ústředního firemního«, v řádce 17. změněno slovo »návrh« na »navrhlo« a v řádce 19. nahrazeno slovo »zmíněný« slovem »změněný«.

Na str. 43., sloupec 1. pak budiž konečně v řádce 1. nahrazeno slovo »nevědomostí« slovem »nedopatřením« a v řádce 6. slovo »úředního« slovem »dnešního«.